

ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՎՈՂ ԾՈՒԺ

ՄԱՐԻԵՏԱ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

Բակուր Կարապետյանը Շուշիի անցյալի եւ ներկայի մասին դասնող յոթ հազար լուսանկար է հավաքել: Այդ լուսանկարները շատ են խացնում Շուշիի դասնությունից: Դրանցից 1900-ը Տեղադրված են Էլեկտրոնային թանգարանում Avetis.org եւ ուրիշ շատ հասցեներում: Բ. Կարապետյանն ասում է, որ ոչ մի կերպ չկարողացավ հասնել նրան, որ Շուշիում մի փոքրիկ տարած հաւաքանեն, ինն այդ լուսանկարներից մասամբ գործող է սպառդիցիա ցուցադրի: Իսկ բուն Շուշիում անբարեհածություն նկատեցին Բակուրի այդ ցանկության հանդեմ, թե՝ թող նվիրի թանգարանին, ձիր ցուցադրի եւ այլն: Այսինքն՝ Շուշիում բոլորը սովորել են անվճար նվերների, մինչքեռ մարդը երկար տարիներ իր ժամանակը նվիրել է լուսանկարների հավաքնանը: Սա՝ իմ հիշուայլոց: Սակայն Շուշիի անցյալն ու ներկան ամեն Շուշի մասն է փառում եւ երեսն դա նրան հաջողվում է, որովհետեւ մի շարֆ կառուցմեր, բնադրակերներ ու վկայություններ, այնուամենայինվ, հիշեցնում են Շուշիի փառակոր անցյալի եւ ներկա դժվարությունների մասին: Այժմ Արցախում եւ Շուշիում մետական կառույցները կենացնացել են Շուշին գր-

Ծուշիի Ռեալական դպրոցը

սաւորության կենտրոն դարձնելու գաղափարի վրա: Զբոսաշրջության կենտրոն դարձնելու անհրաժեշտ բաղադրիչներ Շուշիում կազմ դասմական ժեներ, գեղեցիկ բնություն՝ անտառներ ու լեռներ, Կարկառ գետը հոսում է անկրկնելի բնապատճեններ գծելով, հարավում Ոիրու լեռը՝ 2700 մետրից ավելի բարձրությամբ անընդհանուր ամառ ու գրինքի է փչում բաղադրի վրա, գեղեցիկ, ժայռոտ ու անհատական Շուշի կիրճը հասկապես աշնանը դիտողին ներկայանում է աշխարհում հայտնի բոլոր գոյմերի բոլոր նրբեաններով: Շուշի բնակչությունը՝ 100-ից ավելի

Պատմաճարաբաղեցական հուշարձան է դասհղութեանվել, որոնցից, ճիշտ է, այս քչերն են վերականգնված: Մի դժույքի ժամանակ աչի են զարնում վերանորոգվող Կանաչ ժանդ, հոյակերտ եւ հոյակառ վերականգնված Ղազանչեցոց եկեղեցին, Ռեալական ուսումնարանի նախկին շենքը՝ հսկա մի կառուց, որի վերականգնման հանար նեծ գորմարներ են դեմք, բայց վերականգնումն այլևս ուսացնել չի կարելի՝ հոււարձանի փիճակն օր օրի ավելի է վասքարանում (խանութը ուսիր վարի լարուց լարուց):

Fig 4).
Stato 2

Տերքական բնակարանային գողությո՞ւն,
թե՞ բանդայի հետեւը ժեղելու փորձ

Կարծես թե նոր էիմ ունիք հաւել,
Եթ վնասազերծվեց ավազակա-
յին բանդան, բայց եթե ոսիրկա-
նության օղերաքիլ աճփոխագ-
րից տեղեկացան, որ սեղմանքերի
27-ին ոսիրկանության Մալաթիա-
յի բաժնում ահազանգ է սաշցվել
բնակարանային գործության մա-
սին: «Նոյ» բաղադասում գիտերը
ժամը 4.50-ին տեխնիկական մի-
ջոցների գործադրմանը, գործարա

Սասուն Աշաբեյանի առանձնա-
սան հետնանախ դրու բացել են,
մտել ներ եւ սնից գողացել են
ասրբեր տեսակի ույսա զարդեր։
Սակայն այդ դահին նկատելով
անաշրութում՝ փախել են իրենց
հետ ասելով գողոնը։ Լավ է, որ
այս դեմքում չեն վնասել աման-
րութուն։ «Ազգի» հարցին, թե այս
գողորդույնը բանդայի՞ն գործն է,
մնինցներն ուստասնականեցն.

«Գուցե, աս դեմքերում նման
աղմկահարույց հանցագրութե-
թյունները ժեղելու համար նոր
հանցագրութելույն է իրականա-
վում: Եվ չի բացապևում, որ դեռ
բանջայի անդամները շարունա-
կում են իրենց «ծրագիրը՝ այդ
կերպ վեժմանիր լինելով իրենց
դարավոլվածներին եւ անդամներին
ձեռականություններ»:

Գրանսիայի
նախագահի
թեկնածուի
խոսքում

Երկուամբի Փարիզի հայացած թաղանասերից մեկում՝ Ավորվիլում 2012-ի ֆրանսիական նախագահական ընտրություններում թեկնածու Ֆրանսուա Ռոլանը հանդիմել է ազգությամբ հայ Ֆրանսիայի մոտ 400 բաղադրիչի հետ: Դաշնակցության կազմակերպած հանդիմանը, հմչդես հաղորդում է **ժան Էսիխյանը**, Ռոլանը հայտարարել է, որ Ֆրանսիայի Սենատի նոր ձախական մեծանասնությանը դատարածվում է առաջարկել «մնողունել Հայոց ցեղասպանության ժիմանաբերական» օրինագիծը:

Հոյանդի հիշեցրել է, որ նախօ-
րինակ խստում դեռևս 2007-ին
սկել էր Անդրկայս նախազար Նի-
կոլա Սարկոնցին, որն այդուն էլ չի
կատարել խստումը:

թե՛ւ առաջընթացի հետ կանաչ նաև խնդիրներ ու թերություններ։ Զննարկման անդրադարձերի մեջն է հայ-քուրիական հարցին է վերաբերում։ Այս համատեսության հայ-քուրիական սահմանը բացելու համար Թուրքիայի վրա ձևում ներգրածադրելու սղասումները ըստ Զօն Էվանսի, բնորոշ են հետ-

ՊԱՐՆԻՍՏԻՒԹԵԱՆ Տ

խորհրդային Երկրներին եւ իհցեցնում են այն ժամանակները, եր որտեւ խնդիր լուծելու համար կողմները հասնում էին Մովկա: Այդուհանդեռձ, Թուրքիայի հետ առաջին այլըն, ըստ Էվանսի, դեմք է լինի ուղղակի դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատումը, որը ոչ թե բարեկամություն է նշանակում, այլ երկու Երկրների հաղորդակցնան միջոց, ճիշտ այնպես, ինչպես Ռուսաստանն այսօր տարածային խնդիր ունենալով դիվանագիտական հարաբերություններ ունի ճամանակայի հետ, կամ Յունաստանը՝ Թուրքիան:

Գերմանիայի հետապնդության վեցամյա եւ մասնագիտությանը իրավաբանի դիմակը մարդ է ընդունել մի մուտքում, երբ սկսում են բանակցություններ, սուրագրություն են դնում ու հետև ասում ոչ: «Դա հետեւղական մուտքում չէ, ուստի այս (հայկական-Ա.Հ.) կողմի բարկությունն ընկալելի է», հայտարարեց Քանս-Յոհան Շմիդեր:

Ամիսներ առաջ հայաստանյան հեռուստապալմբներից մեկով լրատվություն հեռարձակվեց Տավուշի մարզի բնակչութեան մեկի կողմից բանան աճեցնելու մասին: 1 թէ 2 ծառ էր, համի վերաբերյալ էլ ոգեւորիչ խսուեցին: Ասել է թէ հայոց հորի հերթական ջատագովի կողմից հերթական անգամ ցուցադրվեց մեր հորի լիարժենությունը, այն դրախտավայր հօչակելու մեր նախնիների համոզվածությունը:

Ինչո՞ւ հարկ առաջացավ իհետ սա. որովհետև մեզանում արմատավորվող խնդրահարույց վիճակներից ելեւ փնտելու ընթացում գործունեություններ են արձանագրվում, որոնք սպասվածից անցանկալի հետևանքների են հանդեցնում: Դիշենք անցած արդիներին կարտոֆիլի արտադրու-

է մի խանի համայնքների միացյալ արտադրածի չափով բեր ստանալ: Ասել է թե այս դժողի գերատադրության խնդիր կա, որն ամբողջությամբ իրացնելու նյատակով գործի է դրվագ երկրի վարչականացական որոշակի անձնակազմը: Այս վիճակը ճամանը կարելի էր հսկանալ եւ թենաչողանել, եթե դրա կողին չունենանք հայաստանաբնակին առաջնահերթն անհրաժեշտ էր կենդանական ծագման սննդատեսակների տեղական արտադրանի զգայի դակաս, որը բավարարվում է որոշակի խանակների ներկրությունուն: Աշխարհի թերեւս միակ երկիրն ենք, ուր արեւածաղիկ մօւակում է ոչ թե երեխաներից մինչեւ ծերելը խիս անհրաժեշտ է ձերի սացման համար, այլ բնակավայրեր չըթելու հաջոյինվագությունը: Նովոներս միակն ենք

չի տախու Երկրի հողային հնարավորությունը: Անուուց, հեկտարից 2 տոննա բերքի ստացման դեմքում այս մատանության հեղինակները ճիշտ են: Իսկ եթե բերքավունքունը 6-7 տոննայի հասմի, որի նշանները Երեմն-Երեմն ուրվագծվում են, փորձելու ենք ՀՀ-ում 1 մլն տոննա ցորեն աճեցնել: Օրեւ նման մի մոտեցում էր դրսեւորել, «Ազգ»-ի հեղինակներից մեկը, ՀՅ Պահուատային որակած 269 հազար տոննա ցորենը դիմարկելով՝ 4 ամսվա դաշտ: Բայց չէ որ յուրաքանչյուր տանիքությունը սկսած մինչեւ հացրուկ կվկայի, որ 1 կգ հաց ստանալու համար դահանջվում է մոտ 700 գրամ այսու, որը կարելի է ստանալ 1 կգ ցորենից: Իսկ այնանով, որքանով հացի գերազանցում ունեցող այսօրվա հայատանշիները, ըստ ՀՅ Ազգ-ի հրապարա

հասցել է 4,3 մլն տոննայի: Հաշիկն այստեղ հիմնականում օգտագործվում է որպես թռչնի կերի լիարժեք բաղադրիչ, որի արդյունքում խզի միևնույն չափով աճացնող երկրի բնակչությունն անցել է հավի մոտ օգտագործման: 2009-ին այս մաստեսակի արտադրությունը կազմել է 1,3 մլն տոննա, 12-րդ ցուցանիշն աշխարհում: 1 բնակչությունը մոտ 20 կգ թռչնի մոտ արտադրությունը գգետորդ ցուցանիշ է, եթե ՀՀ-ում հազիկ 1,5 կգ է:

Դրախտակայրը դառնում է... նաևսայա

թյունը, երբ գերարտադրության հետեւանով մշակողներից շատերը դարտադրված 1 կգ-ը վաճառում էին ինքնարժեից ցածր զներով։ Շուկայագիտությունը սա բնական երեսով է համարում, որն անխուսափելիորեն հանգեցնում է սննդսությունների մի ճասի բայցայնան։

Ըստ պատմությունների նվազագույնը բերում է բերի դակասի, որն էլ գնի բարձրացնան է հանգեցնում: Բնակի-նայական ոչ էաբես նողատավոր դայմաններից ելնելով կարծիքի հայտնենք, որ մեր նորօրյա բանան աճեցնողն ու նրա արածով զայրակղողները այնորին ծավալներով բերի աճեցնան չեն տվի, որն իրացնան խնդիրների կահագեցնի, բանզի միջազգային ռուկայում բանանի 1 տոննայի գինը 300 դրամի սահմաններում է: Թե ինչու է դրա 1 կգ-ը ՀՀ-ում 800-1000 դրամով վաճառվում, որը գայթակղիք գին է տակուցի հնդագործի համար, այլ հարց է. ՀՀ-ում առեւտքային գործունեությունը յուրահատուկ է, որի դարձ ադացուցն է բանանի եվրոպական միջին գին դասեւող մկարդ: Նույնն է կիսրոնի հարցում. Երեւանյան առեւտքային ցանցում «հայկական» դիտակով կիսրոն է վաճառվում 1 կգ-ը 2200 դրամով: Գնի դեմ բան չեն ասում, բանզի Հայատանի դայմաններում աճեցնելով ծախսերն են այլ:

միտքը, կամադաբասխան մասնագետներն ու կառուցյաները, որոնց դակաս երկիրը չունի. ՀՅ Եկոնոմիկայի, տարածմանը կառավարման, գյուղատնտեսության նախարարություններ, ազրաւային համալսարան ու տնտեսագիտական ինսիտուտներ, գյուղատնտեսության աջակցության մարզային կենտրոններ, նարզետարանների գյուղվարչություններ, մեզօգնելու եկած արտասահմանյան կառուցյաներ, այլ դատասխանատու եւ շահագրգիռ միջազգային հաստատություններ: Տապի, նման բան չեմ տեսնում. ինենց այս օրերին խաղող մթերող կազմակերպություններից մեկի դեկավարն ասուլիսում հայտարարեց, որ խնդիրներ չստեղծելու նորատակով իրենց 5000 տոննա դահանջարկի դիմաց 21000 տոննա են մրերելու: Նկատ ունեմանի, որ մեր արտասահմանցի հայրենակալիցներից մեկն արդեն իր հայատանյան խաղողի այգիները 400 հեկտարի է հասցել, ուր արդյունավետ նշակում ծավալելու ընորհիվ ի զորու

Ներկայութեանը միայն խառած վայելելու առօնութ, եր անենուր լավագույն անասնակեր օգտագործելով կաթի ու մսի արտադրության արդյունավետություն են աղահովում, դրանք մատչելի դաշնում ոչ միայն իրենց, այլև մասսանք ։ Յայաստանի բնակչությանը:

Գյուղգործները ակտիվ կառավարելու փոխարեն, դրանք համաշխարհային փորձի ու ստեսվարնան որուակի դահանջների անեստումով դեկապարելու որուակի խնդիրներ է ստեղծում ։ Դարենային հարցում: Աւաղես է խոսվում ՀՀ-ում ցուցենի արտադրությունը 700-800 հազար տոննայի հասցենու անհրաժեշտության մասին, բանի ավելին հիմա թույլ

Կումաների, սղառում են երկրմատերկան արտադրվող 300 հազար տոննա հացի ողջ խանակը, դարձ է դաշնում, որ ցորենի հացի դահնջը 300 հազար տոննա է: Լավագութեալկան սցենարի դեմքում սղառումը կարող է կազմել 200 հազար տոննա, որի նախանձաներ է կան: Անգամ լրագրողական ճակարդակով արված այս հաշվարկներում հնարավոր չէ էական սխալներ ու վիրարումներ գօնել, իսկ հարցը, թե ո՞ւր է մեր ցորենը, հարկ է այլ ոլորտներում փնտել, եթե, իհարկե, ինչ-որ ժեսանելի բանակներով գոյություն ունի: Դազգաղետությունը կարելի է երկրներ գօնել, ուր վաճառքի նորագույն ցորենի արտադրությունը է իրականացվում. դրանք անծայր-անծիր սարածներ ունեցող մի բանի երկրներ են, ուր 1 մետրանիզմատորը հայրեակու հեկտարներ է մշակում, այսպէս աղահովում բարձր արդյունավետություն ու շահույթ: Դենց օրեր ՈՂ թիզնես հեռուստաալիքից դաշտնայ մեկը կարծիք հնչեցրեց, որ 1 կգ ցորենը հնարավոր է վաճառել մինչեւ 6 ռուբլով, որը մեր մոտ 70-80 դրամն է: Արդյոյն ՀՀ-ում այսօր ցորեն արտադրող որեւէ մեկն իր արտադրանի դիմաց անգամ 100 դրամ կառաջարկի՞: Մեր հարավ-արեւածայան հարեւանը, որի սննդառայան զարգացման ականատեսներն են, Վեցին արտադրեալ դաշտաքարար նվազեցնում է ցորենի արտադրությունը, փոխարեն կրկնաղաւակում եգիմտացորենի հաշիկ աճեցնելը՝ 2010-ին

Կություն հայսնեց, որ իր օրինակը հարկավոր է տարածել ամենուր, վերակենդանացնել Երբենի բանքակագործությունը։ Բայց դակաս կարեւոր չէ լսել նաև նման գործունեությունը չողունողներին, ովքեր հիմնավորումներ ունեն, թե ինչո՞ւ է մետք մեր հիմնական շտեմարանը հայստանաբնակներին բավարար բանակի ու որակի զյուլմբերներով աղափություն ծառայեցնել։ Դարցեր, հարցեր, որոնք հանրությունն ու ժամանակը առաջադրում են, իսկ երկիր դարենային աղափության ու անվանգության դասախսանատուններն անուշադրության մասնում։ Զգում են ոճանց վրդովնունքը, թե հազիվ մեկը գտնվել է, որ հողոն անմշակ չի բռնել, դուք էլ նրան եթ թիրախ դարձել։ Չափ լիցի. թե որտեղ է նա իր արտադրած իրացնելու, իր խնդիրն է, որը հարկ չէ, որ հոգս դարձնի երկիր հանդեպ առավել լուրջ անելիքներ ունեցող մեր դասախսանատունների համար։

Օրեր անց այս աշխանային հարաբերական բարեկեցությունը անցյալ կդառնա ու Երկիրը կլանգին ոչ միայն հիմնական դարենճթերների՝ կաթոնանամթերների, բուսական ու կենդանական յուղերի, բանջարեղենի ու մրգի տեսականիների, անգամ սոխս-սխսորի ներկրումների փաստի առաջ, մեր դրախտային Հայաստանը հերթական անգամ նույնական նաև այսպիսի հրովարտական գործությունը:

Բաց նամակ Վարչապետ Պարուն Տիգրան Մարգարի Ասլանյանին

Կերպարես Դուր էլ բարձրածայնեցի որու գերատեսչությունների եւ անհաս մարդկանց անձարության եւ ավելորդության մասին: Դա ընդհակալության արժանի խայլ է եւ հուսադրող: Նմաններից ազատվելու համար ստեղծել եթ կառավարական հանձնաժողով եւ ակնկալում եթ ռուսակերպ արդյունքներ: Անկենջ ասած՝ մեծ հավաս չունեմ այդ հանձնաժողովի նկամմաբ: Համոզված եմ, որ Երանց Ձեր եւ մեր հիսյունը չեն արդարացնի: Դատետ ինները՝ նրանք բոլորը վավոր-խնամիներ են և այնուամենակ կաղված միջնաց հետ, որ դարձել են սիհամյան եւկոպյակներ: Ասել, թե ոչինչ չեն ամի՞ ճիշտ չի լինի. կգտնեն մի անմեր (ավելի ճիշտ՝ անկուսակցական) հրահանգիչ, մի բանի «կոփե եփողներ» կամ կրտսեկաներ եւ իրենց աշխատանքը ավարտած կիամարեա: Ափա թե ինչու, օգսվելով տարիիցից, եւ ինձ թուլ եմ տալիս ամենինանալ եւ Ձեզ ներկայացնել այդ անզորներից մի բանիսին:

1. Ակտենի Ռոբերտ Նազարյանի, առաջին հայացքից խիս անհրա-

ԺԵԸ, «հանրային ծառայությունները» կազմվորող հանձնաժողովից, որը իրականում ոչինչ չի կարգավիրում, այլ օրինականացնում է օլիգորիստրի շարից արևա Վրա

աղրանցների գները հաճանաբարեն
ԶԵՐ ՏԱՐԱՎՈՐԸՆԵՐԻ ԵՐԿՈՒՄԱՅ-
ՏԵՐԻՆ, որոնք կապված չեն օյ-
գարխոների հետ (զիտեն, նման
մարդկան կառնե՞լ):

2. Սի ուրիշ բավույթյան նոխազ:

Ներսարանի օրինակով դամության մեջ մտած Անապահի հանձնաժողովը մասին է խոսի: Աշխարհում կա՞մ մի մարդ, որ չինանա, թե ում բնահաճույքով փակվեց Ա1+ը: Միթե կարելի է տարհներով դահել ինքնոզանոց հանձնաժողով մի ահռելի աշխատավարձով, նույնան ահռելի աշխատակազմով՝ միայն մեկ անհնազանդ հեռուստաալիից ազատվելու համար:

Կասեմ՝ սա էլ ստեղծվել է ուղարիոյի եւ հեռուստաեսության աշխատանքները կարգավորելու համար:

Դավաանն: Սի առիթով ՀՈԱՅ-ի անդամներից մեկին հարցրի.

- Ե՞ր մետք է հայկական հեռուստաեսությունից դուք շրջեմ փողոցին ժարգոնը, հանցագործներին մեծարող եւ երիշաներին փչացնող ֆիլմերը, քամիս «Կոկտելյոներ», «Արմենիայի» «32 ատամը» ու

ա տափակ եւ
զո՞յ եւ, ընդիան-
բրացնելու, ու-
նասվոր հետամ-
ոռորումներ:

րին, որննի, իր բառերով ասած, դար-
ձել են կարերի բաժին եւ իրեն են
նշանակում շատ հաճախ գործից
անտեղակ, շատ դեմքերում նոյ-
նիսկ պարկաբենած մարդկանց:

սիրահանը:

Դրանում պահպանվելու

Հ չունեն, ել ին-
կ դահում, ա-
տուն ուղարկե-
ջուրը լցնելու
վրա ծախսե՞:

Խորին հարգանքներով եւ սեօ
հոլյուերով՝ ԿԱՌԵՆ ՔԱՂԱՔՅԱՆ

